

O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA AKTIVLARNI BOSHQARISHNING O‘RNI VA ROLI

Musayeva Jamila Karomatovna

Buxoro muhandislik-texnologiya instituti

ANNOTATSIYA

Maqolada iqtisodiyotni rivojlantirishda aktivlarni boshqarish zaruriyati, shuningdek, globallashuv sharoitida davlatning rivojlanish xususiyatlari, aniqlangan muammolar, integratsiyani chuqurlashtirish, moliyalashtirish maqsadida tashqi iqtisodiy aloqalarni kengaytirish bo‘yicha takliflar berilgan. Investitsiya kapitali, aktivlarni boshqarishni muvofiqlashtirish, O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishga hissa qo‘shish, Mamlakat integratsiyasining yo‘nalishlari aks ettirilgan, taklif berilib, baholangan.

Kalit so‘zlar: *iqtisodiyot, globallashuv, sarmoya, aktiv, kapital, internatsioallashtirish, boshqaruv, transformatsiya, integratsiya, hamkorlik, samaradorlik, mintaqa, omil, strategiya, intensivlashtirish, xavfsizlik.*

PLACE AND ROLE OF ASSET MANAGEMENT IN UZBEKISTAN ECONOMIC DEVELOPMENT

Musayeva Jamila Karomatovna

Bukhara Engineering and Technology Institute

ABSTRACT

The article discusses the need for asset management in the development of the economy, as well as the features of the development of the state in the context of globalization, identified problems, made proposals for expanding foreign economic relations in order to deepen integration, finance investment capital, coordinate asset management, contributing to the development of the economy of Uzbekistan. The directions of the country's integration are reflected, as well as proposals are evaluated and proposed.

Keywords: *economy, globalization, investment, asset, capital, internationalization, management, transformation, integration, cooperation, intelligence, efficiency, region, factor, strategy, intensification, security*

KIRISH

Zamonaviy jahon iqtisodiyoti rivojlanishining asosiy jarayonlaridan biri globallashuv bo‘lib, iqtisodiy hayotning baynalmilallashuvining yuqori bosqichini ifodalaydi. Xalqaro mehnat taqsimoti, xalqaro ishlab chiqarish kooperatsiyasi,

aktivlarni boshqarish, tashqi savdo, investitsiya faoliyati va xalqaro iqtisodiy munosabatlarning turli shakllarining rivojlanishi natijasida milliy iqtisodiyotlarning o'zaro bog'liqligi chuqurlashib bormoqda.

Barchamizga ma'lumki, zamonaviy sharoitlarda tashqi omillarni hisobga olmasdan turib, mamlakatlarning iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash mumkin emas. Iqtisodiy faoliyatning baynalmilallashuvi - bu mamlakatlar iqtisodiyotining o'zaro aloqadorligining kuchayishi, tashqi iqtisodiy aloqalarning milliy xo'jaliklarga ta'sirining kuchayishi xalqaro munosabatlarda davlatlarning faol ishtirok etishi bilan bog'liqdir. [1]

Iqtisodiyotda internatsionallashuv xalqaro iqtisodiy hamkorlikning kuchayishi, davlatlararo munosabatlarning milliy chegaralardan chiqishi, investitsion hamda takror ishlab chiqarish jarayonlarining huquqiy - me'yoriy jihatdan ta'minlanishi kabilar bilan tavsiflanadi. "Xalqaro iqtisodiy integratsiya" davrining 2-bosqichi xalqaro mehnat taqsimotini chuqurlashtirish, investitsiya kapitali harakatining jadallashishi, fan-texnika taraqqiyotining universalligi, aktivlarni boshqarish, milliy iqtisodiyotning ochiqligi va erkin axborot almashish darajasini oshirish hisoblanadi.

METODOLOGIYA

Ilmiy tadqiqot davomida ilmiy abstraktsiyalash, analiz va sintez, iqtisodiy adabiyotlar tahlili usullaridan samarali foydalanilgan.

Mintaqalar doirasida mamlakatlar iqtisodiyotining integratsiyalashuvi ishlab chiqarish va aktivlarni boshqarishning yagona tizimi bilan tavsiflanadi. Mintaqaviy integratsiya doirasida jahon iqtisodiyotida, investitsion faollikda, aktivlarni boshqarishda iqtisodiyot rivojlanishining yuqori, samarali va istiqbolli holati kuzatiladi:[3].

➤ turli davlatlar milliy iqtisodiyoti o'rtasidagi hamkorlik va aloqadorlikning o'zaro ta'siri;

➤ davlatlar o'rtasida tovarlar, xizmatlar, kapital, ishchi kuchi ko'rinishidagi aktivlarni boshqarish va investitsiyalar harakatidagi to'siqlarni kamaytirish;

➤ yagona bozorni yaratish maqsadida muayyan mamlakatlar hamkorlarining birlashishi;

➤ amlakatning turli xo'jalik yurituvchi subyektlari o'rtasidagi tafovutlarni bartaraf etish.

Iqtisodiy integratsiya jarayonlari bir qancha mamlakatlar va mintaqalarda kuzatilmoqda va davom etayotgan integratsiyadan maqsad mintaqaviy rivojlanish, aktivlarni oqilona boshqarishni ta'minlashdan iborat. Globallashuv xalqarolashuvning eng yuqori bosqichi bo'lib, u odamlar, investitsiyalar, tovarlar harakati, bilim, ma'lumot almashish, aktivlarni boshqarishni kuchaytirishga asoslangan. Globallashuv

natijasida aholining erkin migratsiyasi, milliy chegaralar orqali tovar va xizmatlar, texnologiyalar va ma'lumotlar ko'rinishidagi investitsiyalarning erkin oqimi, xorijiy investitsiyalarning kengayishi, mintaqaviy va ixtisoslashgan bozorlarning o'zaro integratsiyasi, ekologik, boshqaruv va demografik muammolarni umumiy muammoga aylantirish kuzatiladi. Jahon iqtisodiyotining globallashuvi jamiyat hayotining turli sohalari va jabhalarining bir-biriga ta'sir qilishiga va tobora kuchayib borishiga olib keladi. [4]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Globallashuv jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishining murakkab bosqichi bo'lib, dastlabki bosqichdanoq barqaror taraqqiyotga yangi tahdidlarni yuzaga keltiradi. Bir qarashda ular G'arbdan tashqari barcha mamlakatlarga taalluqlidek tuyulsada, aslida bu jarayon yer yuzidagi ko'pchilik insoniyatga tegishli. Bu esa barcha mamlakatlarni dunyoda ro'y berayotgan barcha hodisalarda, jahon tizimini barqarorlashtirishga qaratilgan sa'yi-harakatlarda mas'uliyatni oshirishga undaydi. Globallashuv jahon iqtisodiyotining barcha soha va tarmoqlarini, shuningdek, investitsion faoliyat va aktivlarni boshqarishni qamrab oladi, milliy iqtisodiyotlarning rivojlanishida tashqi va ichki omillar muvozanatini ta'minlaydi [5].

Bugungi kunda ishlab chiqarish omillariga, asosan, mashina va kapitalga, aktivlarni boshqarishga doimiy talab tufayli hech bir davlat o'z milliy iqtisodiyotining hajmi va rivojlanish darajasidan qat'i nazar, o'zini-o'zi to'liq yoki yetarli darajada ta'minlay olmaydi. Jahon iqtisodiy tizimining asosiy ishtirokchilarining xulq-atvorini va ularning ijtimoiy-iqtisodiy siyosatini, shuningdek, investitsion kapital qo'yilmalarni jalb qilmasdan turib, hech bir davlat o'zining iqtisodiy rivojlanish strategiyasini maqsadli shakllantira olmaydi va samarali amalga oshira olmaydi. [6]

Globallashuv tushunchasi ko'pchilik adabiyotlarda uchraydi. Ammo ularning hech birida bu tushunchaning aniq va to'liq ta'rifi yo'q. Maxsus adabiyotlarda mualliflar bu tushunchani turlicha izohlaydilar. [7] Masalan, AQSHning Kaliforniya universiteti sotsiologi professor Kastels Manuel globallashuvni "yangi kapitalistik iqtisodiyot" deb ta'riflab, uning asosiy ko'rinishlariga e'tibor qaratdi: axborot, bilim va axborot texnologiyalari ishlab chiqarish darajasining asosiy manbai sifatida. raqobatning o'sishi. Ba'zi tadqiqotchilar globallashuvni tor ma'noda oddiy jarayon deb hisoblaydilar: butun dunyo bo'ylab iste'mol qilish. Ular postindustrial dunyo va globallashuv jarayonini ko'rib chiqadilar:

1. Iste'molchilarning xohish-istaklarining va taklif etilayotgan tovar turlarini umumlashtirish tufayli global mahsulotlar milliy hisoblanadi. bozorni haydab chiqaradi:

2. Jahon iqtisodiyotining globallasuvi, turli mintaqalar, mamlakatlar va tarmoqlarda sodir bo'layotgan jarayonlarning o'zaro bog'liqlik darajasining oshishi munosabati bilan jahon iqtisodiyoti bosqichma-bosqich tovarlar, xizmatlar, ma'lumot va bilim, kapital, mehnat resurslari ko'rinishidagi aktivlarning yagona bozoriga aylanib bormoqda..

Globallasuv sharoitida investitsiyalar va aktivlarni boshqarish jarayoni jahon iqtisodiyotining turli jihatlarini qamrab oladi, [8]xususan:

➤ tovarlar, xizmatlar, texnologiyalar, intellektual mulk ob'ektlari, turli aktivlar, milliy, xalqaro va jahon savdosi;

➤ ishlab chiqarish omillarining xalqaro harakati - aktivlar, tabiiy resurslar, ishchi kuchi, kapital va texnologiya;

➤ xalqaro moliyaviy-kredit va valyuta operatsiyalari sohasini kengaytirish;

➤ ishlab chiqarish, ilmiy-texnikaviy, boshqaruv, texnologik, turli aktivlar va axborot hamkorligini chuqurlashtirish;

➤ o'zaro tovar ayirboshlashdan ishlab chiqarishni baynalmilallashtirishga o'tish, ya'ni turli shakl va bosqichlarda ma'lum bir tayyor mahsulotni yaratishda bir qancha mamlakatlar ishlab chiqaruvchilarining ishtiroki va natijada transmilliy korporatsiyaning vujudga kelishi; ishlab chiqarish va aktivlarni boshqarishni xalqarolashtirishning institutsional shakli sifatida;

➤ kapitalning xalqarolashuvi, ya'ni. mamlakatlar o'rtasida xalqaro kapital harakatining tezlashishi va to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar tashqi savdo va ishlab chiqarishga nisbatan tez o'sishi;

➤ fond bozorining rivojlanish darajasini oshirish;

➤ xalqaro ixtisoslashuv va kooperatsiya doirasida texnologik bilimlar, ilmiy-texnikaviy va ishlab chiqarish vositalari, aktivlarni boshqarish almashinuvini kuchaytirish;

➤ xalqaro hamkorlikni samarali amalga oshirish va boshqarishni ta'minlaydigan global moddiy, axborot, tashkiliy va iqtisodiy infratuzilmani yaratish;

➤ xalqaro savdo tizimidagi an'anaviy urf-odatlar sifati va hajmining o'zgarishi, muhitning o'zgarishi va xalqaro mehnat taqsimotining chuqurlashishi natijasida tovar birjasining baynalmilallasuv darajasini oshirish;

➤ aktivlarni boshqarish va xalqaro hamkorlikning asosiy yo'nalishi sifatida moddiy ishlab chiqarishning jadal rivojlanayotgan xilma-xil sohasini rivojlantirish;

➤ shlab chiqarish va iste'mol jarayonlarining atrof-muhit va tashqi dunyoga xavfli ta'siri va bu yo'nalishda xalqaro hamkorlikni kuchaytirish.

Aholining kuchli xalqaro migratsiyasi ko'lamining o'sishi, rivojlanayotgan mamlakatlardan kelib chiqadigan ishsizlik, rivojlangan mamlakatlarda odamlar malakasi past yoki umuman talab qilinmaydigan ishlarga jalb qilinmoqda. Shu bilan birga, malakasiz, kam maoshli ish o'rinlarini to'ldirish uchun chet el ishchi kuchidan foydalanadigan davlatlar immigratsiya hajmini talab darajasida ushlab turishga harakat qilmoqda. [9].

Bugungi kunda telekommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi immigratsiya jarayonlari uchun yangi imkoniyatlar ochmoqda. [10] Masalan, har qanday yevropalik, amerikalik yoki yapon kompaniyasi dunyoning istalgan davlatidagi kompyuter mutaxassisiga o'z joyidan, masalan, Hindiston, Shri-Lanka, Indoneziya kabi davlatlarga ma'lum bir dastur yaratish vazifasini bemalol berishi mumkin.

Erkin va samarali tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish, jahon bozorida tovar va xizmatlar, asosiy va aylanma mablag'lar, ishchi kuchi ishtirokchisiga aylanish uchun universal iqtisodiy, sarmoyaviy, boshqaruv, huquqiy, axborot va madaniy muhitni yaratish dolzarbligi yufayli mamlakatlar yagona jahon iqtisodiyotiga aylandi. [11].

Bugungi kunda turli mamlakatlardagi iqtisodiy muhitning xilma-xilligi va milliyliigi globallashuv jarayonlarining yanada rivojlanishiga to'sqinlik qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. Investitsion kapital aylanmasining jadallashuvi va savdo tizimining umumlashtirilishi yagona iqtisodiy muhitni yaratdi. Xalqaro iqtisodiy tizimga kiruvchi 220 dan ortiq davlatlarning har bir milliy iqtisodiyoti o'ziga xos xususiyatlarga, investitsiya siyosatiga, jahon yalpi ichki mahsulotining rivojlanish ko'rsatkichlariga, aktivlarni boshqarishga ega bo'lganligi sababli barcha jarayonlar barqaror emas. [12]

Global iqtisodiy muhit turlicha bo'lib qolmoqda, chunki texnologiyalardan foydalanish bo'yicha mamlakatlar o'rtasidagi tafovut kengayishda davom etmoqda. Rivojlangan mamlakatlar rivojlangan 4-5 avlod texnologiyalaridan foydalanadilar

Rivojlanayotgan mamlakatlar 2-3- avlod texnologiyalaridan, o'tish davridagi iqtisodiga ega mamlakatlar esa investitsiyalar tomonidan qo'llaniladigan sanoatlashtirish davri boshidan boshlab texnologiyalardan foydalanadilar. Rivojlangan mamlakatlar yuqori texnologiyalarga ega bo'lganligi uchun ular past va o'rta rivojlangan davlatlarga sarmoya, bilim talab qiladigan tovar va xizmatlarni eksport qilib, katta foyda keltiradi. [13].

Shuni ta'kidlash kerakki, jamiyat qanchalik boy va kuchli bo'lsa, uning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish darajasi qanchalik yuqori bo'lsa, mablag'larni oqilona boshqarish va investitsiya resurslaridan maqsadli foydalanish qanchalik yuqori bo'lsa, integratsiyalashgan munosabatlar imkoniyatlaridan foydalanish darajasi shunchalik yuqori bo'ladi. jahon bozoridagi sharoit.

O'zbekiston keyingi yillarda Shanxay hamkorlik tashkiloti makonida hamkorlikning birinchi sharti bo'lgan o'zaro ishonch ruhini uyg'otish va mustahkamlash borasida katta ishlarni amalga oshirdi. Pandemiya va global inqiroz oqibatlariga qaramay[14], Prezidium o'z rejalarini to'liq amalga oshirishga muvaffaq bo'ldi.

O'zbekiston jahon hamjamiyatining diqqat markazida. Xalqaro integratsiyani jadallashtirish maqsadida 15 ga yaqin davlat rahbarlari va 10 dan ortiq xalqaro tashkilot rahbarlari ishtirokida Shanxay Hamkorlik Tashkilotiga a'zo davlatlar va xalqlar o'rtasida bir necha yillardan so'ng birinchi yuzma-yuz muloqot bo'lib o'tdi. "pandemiya tanaffus", uning doirasida 40 dan ortiq xalqaro hujjatlar qabul qilindi. Bu, albatta, tashkilotga a'zo davlatlar o'rtasidagi ko'p tomonlama hamkorlikni yanada mustahkamlashga, ta'bir joiz bo'lsa, yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi.

Prezident Shavkat Mirziyoyevning ta'kidlashicha, O'zbekistonning Shanxay hamkorlik tashkilotiga raisligi o'ziga xos "tarixiy burilish" davriga to'g'ri keldi, bu davrda jahon miqyosida jadal jarayonlar sodir bo'lmoqda – tarixiy davr yakunlanib, yangi davr boshlanmoqda. [15]. Xalqaro hamjamiyat O'zbekistonning xalqaro munosabatlarni mustahkamlash, ayniqsa, a'zo davlatlar o'rtasida o'zaro ishonch va yaxshi qo'shnihilikni mustahkamlash, siyosiy va savdo-iqtisodiy munosabatlarni yaxshilash, aktivlarni boshqarish, sarmoya kiritishdagi muhim ko'prik sifatidagi rolini yuqori baholadi.

Shanxay hamkorlik tashkiloti Birlashgan Millatlar Tashkilotidan keyin ikkinchi yirik mintaqaviy tashkilotdir. Ushbu tashkilot hududida dunyo aholisining 42 foizi istiqomat qiladi. Shanxay Hamkorlik Tashkiloti Yevropa Ittifoqi kabi siyosiy tashkilot ham, NATO kabi harbiy blok ham emas. O'zbekiston Shanxay hamkorlik tashkilotida alohida o'rin tutadi. [2]

Ma'lumki, bundan 20 yil avval tashkil etilgan ushbu tashkilot juda katta geografik hududni qamrab oladi. A'zo davlatlarning umumiy maydoni 34 million kvadrat kilometrdan ortiq, bu Yevroosiyo qit'asining 60 foizdan ortig'ini anglatadi. Bu hududda dunyo aholisining yarmiga yaqini yashaydi. Shanxay Hamkorlik Tashkilotiga a'zo davlatlarning umumiy yalpi ichki mahsuloti jahon ko'rsatkichining chorak qismini tashkil qiladi.

Shanxay Hamkorlik Tashkiloti o'zining bloksiz maqomi, ochiqligi, uchinchi davlatlar yoki xalqaro tashkilotlarga qo'shilmaslik, barcha manfaatdor tomonlarning teng huquqliligi va suverenitetini hurmat qilishi, ichki ishlarga aralashmaslik, huquqbuzarliklarning oldini olish kabi jihatlari bilan tobora jozibador bo'lib bormoqda. siyosiy qarama-qarshilik va ziddiyatli raqobat. Natijada unga a'zo bo'lishni xohlovchi davlatlar soni yil sayin ortib bormoqda. A'zolar soni ortib, Hindiston va Pokistonni o'z ichiga oldi va tashkilot yaqin kelajakda Yaqin Sharqqa ham kengayishi kutilmoqda.

Eron Islom Respublikasining Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo davlat maqomini olish bo'yicha majburiyatlari to'g'risidagi memorandum imzolandi. Eron Shanxay Hamkorlik Tashkilotida ko'rsatilgan barcha majburiyatlarni bajargandan so'ng, uning to'liq a'zosi bo'ladi. Eronning ishtirokchi davlatlar guruhiga kirishi Shanxay hamkorlik tashkilotini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, Misr Arab Respublikasi va Qatar muloqot bo'yicha hamkorlar maqomini oldi. Shanxay hamkorlik tashkilotining to'laqonli a'zosi Belarus Respublikasi, Bahrayn Qirolligi, Quvayt Davlati, Maldiv orollari Respublikasi, Birlashgan Arab Amirliklari va Ittifoq Respublikasiga muloqot bo'yicha hamkor maqomini berish jarayoni. Myanma boshlanadi. Shanxay Hamkorlik Tashkiloti geografiasining doimiy ravishda kengayib borishi uning ta'siri kuchayib borayotganini bildiradi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev Shanxay hamkorlik tashkiloti sammitining kengaytirilgan yig'ilishidagi ma'ruzasida dunyoda ishonch va o'zaro hamjihatlik hukm surayotgan zamonaviy sharoitda barqarorlik va xavfsizlikka ko'plab tahdidlar kuchayganini, ziddiyatlar kuchayib borayotganini yana bir bor ta'kidladi. "Butun dunyoda o'zaro ishonch, adolat va hamjihatlik zarur. Shu munosabat bilan har qachongidan ham ochiq va konstruktiv muloqotni davom ettirish talab etiladi. Tashkilotimiz faoliyati dunyoga bunday muloqot mumkinligini ko'rsatmoqda". [16].

O'zaro baholanmagan vaziyatning ta'siri davlatlar o'rtasidagi ishonch, dunyoning turli burchaklarida davom etayotgan qurolli to'qnashuvlar pirovardida savdo va sarmoya oqimini izdan chiqaradi, oziq-ovqat va energetika xavfsizligini ta'minlash muammolarini yanada kuchaytiradi.

Aytish kerakki, dunyo aholisi 8 milliard kishidan oshayotgan bir paytda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash mintaqaviy xavfsizlikdan kam emas. [18] Xayriyatki, bugun farovonmiz. Yurtimiz bozorlari, bozorlari xalq iste'moli mollari bilan gavjum. Biroq, bu mo'l-ko'llik xotirjamlik uchun asos bo'la olmaydi. Dunyo bo'ylab iqlim o'zgarishi, ayrim mamlakatlardagi siyosiy beqarorlik, joriy qilingan iqtisodiy cheklovlar, eksport cheklovlari ko'p joylarda muhim iste'mol tovarlari

yetishmasligiga va ularning narxi oshishiga sabab bo'lmog'da. Xalqaro ekspertlarning fikricha, bu yil dunyoda oziq-ovqat narxi kamida 20 foizga oshishi mumkin.

Xalqaro agentliklar ma'lumotlariga ko'ra, [19] Yevropa davlatlarida kuzatilgan qurg'oqchilik va Ukrainadagi inqiroz tufayli joriy mavsumda 3 million tonnaga yaqin g'alla nobud bo'lgan. Qurg'oqchilik natijasida bug'doy hosili Vengriyada 11 foizga, Ruminiyada 20 foizga, Bolgariyada 11 foizga kamaydi. Frantsiya, Polsha, Moldaviya va hatto Italiyada g'alla hosilining katta qismiga zarar etkazdi. Qishloq xo'jaligida kuzatilayotgan yana bir muammo - azotli o'g'itlar yetishmasligi va ularning narxi oshishi. Bu ikkinchi ekin hisoblangan sholi yetishtirish va uning hosildorligiga nafaqat Yevropa, balki Osiyo mamlakatlarida ham tahdid solmoqda. Masalan, Tailand, Xitoy va Hindistonda sholi maydonlarini mineral o'g'itlar bilan oziqlantirishning iloji yo'q, bizda ham ahvol deyarli shunday. Bunday omillar ta'sirida dunyoda oziq-ovqat mahsulotlari narxining oshishi kutilmoqda. Ukrainadagi vaziyat esa vaziyatni yanada murakkablashtiradi. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti hisobotidagi ba'zi ma'lumotlarga ko'ra, Ukraina jahon bozoriga kungaboqar yog'ining 46 foizini, bug'doyning 9 foizini, arpaning 17 foizini va makkajo'xorining 12 foizini etkazib bergan. Boshqacha aytganda, kungaboqar yog'i eksportining 73 foizi, bug'doyning 33 foizi, arpaning 27 foizi Ukraina va Rossiya hissasiga to'g'ri keldi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Takliflar. ShHT platformasida oziq-ovqat xavfsizligi masalalari bo'yicha jiddiy hamkorlik hali yo'lga qo'yilmagan. Ya'ni, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashning umumiy tamoyillari va yondashuvlarini, ekinlarni yetishtirish va qayta ishlash dasturlarini ishlab chiqish, o'zaro to'g'ridan-to'g'ri yetkazib berish bo'yicha kelishilgan sxemalarni shakllantirish, samarali logistika, "yashil" va ekspress yo'nalishlarni tashkil etish taklif etilmoqda. sifatli va arzon oziq-ovqat yetkazib berish.

Hozirgi vaqtda ekologik muammolar, ayniqsa, suv resurslari global miqyosda bormoqda. Biz nafaqat bugunni, balki kelajak avlodni ham o'ylashimiz kerak. Shu bois Konstitutsiyada tabiiy resurslar, jumladan, suv havzalari va yer osti boyliklarini muhofaza qilish talablarini kuchaytirish zarur [20].

Xulosa. "O'zbekiston-Qirg'iziston-Xitoy" temir yo'li loyihasini qurish bo'yicha hamkorlik to'g'risidagi uch tomonlama bitimning imzolanishi Xitoydan O'zbekiston orqali Yevropaga va janubiy yo'nalishlar bo'yicha Fors ko'rfazi mamlakatlariga yuk tashish hajmini oshiradi va savdo geografiyasini kengaytirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev va Xitoy Xalq Respublikasi Raisi Si Szinpin o'rtasidagi samarali muzokaralardan so'ng

savdo-iqtisodiy va sarmoyaviy hamkorlik bo'yicha umumiy qiymati 15 milliard dollarlik kelishuvlarga erishildi va kelishuvlar imzolandi. Bu globallashuv sharoitida O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishining bir misolidir. Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan raqamli iqtisodiyot milliy konsepsiyasi ko'pmillatli O'zbekiston uchun mo'ljallangan [21].

REFERENCES

1. Послание Президента Республики Узбекистан Шавката Мирзиёева Олий Мажлису и народу Узбекистана. 20.12.2022
2. Выступление Президента Шавката Мирзиёева на заседании Совета глав государств–членов ШОС. 16.09.2022
3. Мусаева, Ж. К., & Халилова, М. А. Қ. (2022). КОРХОНАЛАРНИНГ АСОСИЙ КАПИТАЛИНИ БАҲОЛАШ ВА УЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(4), 200-217.
4. Мусаева, Ж. К. (2022). РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА ТАЪЛИМДА РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ. *Архив научных исследований*, 2(1).
5. Мусаева, Ж. К. (2022). ОЦЕНКА ОСНОВНОГО КАПИТАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ И ОСНОВНЫЕ ПУТИ ИХ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ. *Журнал Инновации в Экономике*, 5(3).
6. Karomatovna, M. J. (2022). Efficiency of introducing innovative approaches in higher education in uzbekistan. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(4), 1266-1275.
7. Karomatovna, M. J. (2021). MAIN DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF LIGHT INDUSTRY ENTERPRISES IN UZBEKISTAN IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC GLOBALIZATION. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 9(12), 1434-1441.
8. Мусаева, Ж. К. (2021). САНОАТ КОРХОНАЛАРИДА АСОСИЙ КАПИТАЛДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ ЙЎЛЛАРИ. *Журнал Инновации в Экономике*, 4(6).
9. Тенденции развития цифровой экономики и образования в Узбекистане. Жамила Кароматовна Мусаева. Материалы конференции СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ. 2021/10/21. Сборник научных трудов XV Международной научно-практической конференции г. Белгород

10. Роль цифровой трансформации в развитии экономики Узбекистана. Мусаева Жамила Кароматовна. ТЕНДЕНЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В XXI ВЕКЕ.

Материалы III Международной научной конференции Минск, 1 марта 2021 г

11. Информационная безопасность - важное условие цифровой экономики.

Жамила Кароматовна Мусаева, 2021/3. Материалы конференции ТЕНДЕНЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В XXI ВЕКЕ. Страницы 323-326

12. Karomatovna M. J. Economic thoughts in the works of alisher navoi and their role in the development of society //ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL. – 2021. – Т. 11. – №. 1. – С. 1524-1531.

13. International Journal of Advanced Science and Technology Vol. 29, No. 5, (2020), pp. 1922-1926. ISSN: 2005-4238 IJAST Copyright © 2020 SERSC. DOING BUSINESS, INNOVATIVE DEVELOPMENT AND THE DIGITAL ECONOMY (USA). Bekzod Mukhsinov, Saida Yuldasheva, Jamila Musaeva, Dilafruz Jumaeva.

14. Мусаева Ж. К., Алимова Д. Д. ОСОБЕННОСТИ И РОЛЬ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА //ЖУРНАЛ АГРО ПРОЦЕССИНГ. – 2020. – Т. 2. – №. 1.

15. Мусаева Ж. К., Жумаева Д. Х. Особенности анализа основных фондов и инвестиций на предприятиях //Бенефициар. – 2019. – №. 52. – С. 7-10.

16. Мусаева Ж. К., Халилова М. А. РОЛЬ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ ОБЩЕСТВА //ББК 65.0501 А 43. – 2022. – С. 283.

17. Мусаева Ж. К. РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА //ББК 65.0501 А 43. – 2022. – С. 288.

18. Karomatovna M. J., Rustambek R. BILIMLARGA ASOSLANGAN RAQAMLI IQTSODIYOTNI RIVOJLANTIRISH OMILLARI //САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ. – 2021. – С. 505.

19. Мусаева Ж. К. Значение финансово-валютных операций в развитии экономики Узбекистана //Научно-практические исследования. – 2020. – №. 3-2. – С. 40-44.

20. Мусаева Ж. К. РОЛЬ ФИНАНСОВО-ВАЛЮТНЫХ ОПЕРАЦИИ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА //СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ. – 2019. – С. 152-156.

21. Musaeva J. K., Elmurodov S. S., Yuldasheva S. N. ROLE OF CURRENCY RELATIONS IN THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY OF UZBEKISTAN //Бенефициар. – 2019. – №. 44. – С. 22-25.
22. Мусаева Ж. К., Халилова М. ОСОБЕННОСТИ И РОЛЬ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ЭТИКИ ПРОТИВ ГМО В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ УЗБЕКИСТАНА //ББК 65.0501 А 43. – 2019. – С. 64.
23. Мусаева Ж. К., Халилова М. А., Мусаева А. К. СОВРЕМЕННЫЙ МЕХАНИЗМ СТИМУЛИРОВАНИЯ КАЧЕСТВА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ //Вопросы экономических наук. – 2015. – №. 1. – С. 17-18.
24. Халилова М., Мусаева Ж., Бухара Р. У. ИННОВАЦИОННЫЕ ФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ И ИХ ОСОБЕННОСТИ.
25. Мусаева Ж. К. РОЛЬ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА //Интернаука. – 2019. – №. 9-1. – С. 76-78.
26. Мусаева Ж. К. ОСОБЕННОСТИ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ЛЕГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ //СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ. – 2019. – С. 279-284.
27. Мусаева, Ж. К. (2017). РОЛЬ УПРАВЛЕНИЯ В РАЗВИТИИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ. *Инновационное развитие*, (4), 70-71.
28. Мусаева Ж. К. СТРАТЕГИЯ И ПОТЕНЦИАЛ РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВА //Ученый XXI века. – 2017. – С. 80.
29. Мусаева, Ж. (2017). РОЛЬ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСАМИ. *Відповідальний за випуск*, 30.
30. Мусаева, Ж. К. (2017). ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО АНАЛИЗА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.
31. Мусаева, Ж. К. (2018). ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СТИМУЛИРОВАНИЕ КАЧЕСТВА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ. *Интернаука*, (22-1), 63-65.